

Asia: VN/5386/2020

Lausuntopyyntö ehdotuksesta tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiseksi tavoitteiksi

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiset tavoitteet

Ovatko strategiset tavoitteet kokonaisuutena realistisia ja ovatko ne vaikuttavia?

Strategiset tavoitteet ovat kokonaisuutena hyvin vaikuttavia, mutta osin haasteellisia toteuttaa. Riittävästä resurssoinnista on huolehdittava.

Teema 1: Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö

Ovatko teeman 1 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

1.1

AMKIT-konsortio kannattaa valtakunnallista koordinaatiota, jossa kaikki sektorit ovat tasapainoisesti edustettuina, ja jossa käsiteltävien asioiden valmistelu ja päätöksenteko on täysin avointa. Opetus- ja kulttuuriministeriön avoimuuteen liittyvien tavoitteiden ja korkeakoulujen roolin selkiyttäminen julkisen tiedon tuottajana on tarpeen.

Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset tuottavat paljon tietoa ja ovat myös avanneet sitä mm. julkaisujen ja tutkimusdatan muodossa merkittävässä määrin. Ne myös vievät etulinjassa eteenpäin avoimen tieteen linjauksia. On tärkeää, että tiedonhallintalautakuntaan saadaan myös korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten edustus.

1.2

AMKIT-konsortio kannattaa lainsäädännön tarkistusta ja päivitystä. Tekijänoikeusdirektiivin kansallinen tulkinta olisi tärkeää mm. tiedonlouhinnan mahdollistamiseksi. Tekijänoikeudet ja monet painettuun aineistoon perustuvat käytännöt voivat muodostua digitaalisen tiedon jatkokäytössä esteeksi.

Tiedon avaamiseen ja jatkokäyttämiseen tarvitaan käyttäjille selkeät sopimus- ja lisensointimallit. Tarvitaan selkeät määrittelyt sille mikä on julkisella varoin tuotettua julkisen hallinnon tietoaineistoa

ammattikorkeakoulussa ja kuinka ne säädellään tekijänoikeuslain näkökulmasta. Kuuluvatko tähän esimerkiksi kaikki opetusmateriaalit ja opinnäytetyöt?

1.3

AMKIT-konsortio kannattaa tiedon hyödyntämiseksi ja avaamiseksi laajasti tehtävää yhteistyötä yli sektorirajojen julkisen, yksityisen ja 3. sektorin kesken sekä kansainvälisesti. Avoimen tieteen linjauksia toteutetaan jo nyt monessa Euroopan maassa ja Suomi on yhteistyössä mukana.

Teema 2: Strategia ja toiminta

Ovatko teeman 2 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

AMKIT-konsortio kannattaa kaikkia teeman 2 alakohtia, mutta toteaa niiden olevan osin haasteellisia toteuttaa ja vaativan myös resursointia.

Tavoite 2.2

Avoimet rajapinnat ja avoin tieto tekevät tiedon jakamisen vaikutuksien ja vaikuttavuuden seurannasta myös haasteellista. Tarvitsemme monenlaisia uusia työkaluja, joilla voimme seurata esimerkiksi tiedonlouhinnan tuloksia ja niiden hyödyntämistä.

Tavoite 2.5 on kannatettava, mutta vaikeasti saavutettava. ”Väärän ja harhaanjohtavan tiedon määrä yhteiskunnassa vähentyy” kuulostaa hiukan kummalliselta Internetin aikakaudella. AMKIT haluaa painottaa tässä koulutuksen ja varsinkin kansalaisten informaatiolukutaidon merkitystä. Ammattikorkeakouluissa tähän voidaan vaikuttaa informaatiolukutaidon opetuksen avulla.

Tiedonhallintaan kuuluu myös huolehtia tiedon koko elinkaaresta. Varsinkin tieto, joka vanhentuu voi olla jopa haitallista, tulee huomioida osana disinformaation vähentämistavoitteita.

Teema 3: Tiedon hallinta

Ovatko teeman 3 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Mitä tarkoitetaan keskitetyllä ja yhteisellä valtakunnallisella tietovarannolla? Onko kyseessä vain yksi tietovaranto vai tietovarantojen ekosysteemi?

Mitä tarkoitetaan kohdan 3.2 alatavoitteessa mainitulla velvoittavuudella? Tarkoitetaanko ”keskitetyille ja yhteisille tietovarannoille on lainsäädännössä nimetty yksi vastuutaho” – lauseella että vastuutaho toimii myös tietovarannon rekisterinpitäjänä?

Teema 4: Mahdollistajat

Ovatko teeman 4 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

4.1

AMKIT-konsortio on samaa mieltä resursoinnin tarpeellisuudesta ja toivoo että se huomioidaan myös korkeakoulujen rahoituksessa. Pitkäaikaissäilyttämisen kysymykset tulee ratkaista ja rakentaa kansalliset pitkäaikaissäilyttämisjärjestelmät digitaalisia aineistoja varten.

4.2

On oikein hyvä, että resurssien tarve tunnustetaan ja tukipalvelun rooli tiedon avaamisessa ja hyödyntämisessä ymmärretään. Joitakin tukipalveluja voi varmasti järjestää myös kansallisesti. Tukipalvelujen kattavuus on syytä avata tarkemmin, määrittää minimitaso niiden tuottamiselle sekä osoittaa niihin riittävät resurssit.

Juppi Mira

Ammattikorkeakoulujen kirjastoyhteistyökonsortio AMKIT